כל קרבנות הצבור פרק תשיעי מנחות פד.

מסורת הש"ס

א) [לעיל פח:], ב) [קידושין לו.], ג) שקלים פ"ד מ"ה כ"מ קיט., ד) [בכורים יב.], ה) [ל"ל קלירסם, ויקרא כג.], ו) לעיל פח:, ז) [מתוס ט כי הסעיריה אמינ יכן איתא בכ"י ויקרא ג פרי"ד], ח) בכורים פ"ח מ"ב פסחים נג., ט) ל"ל קלי. ל"ק, י) וממושבותיכם. ל"ק, כ) ל"ל העומר לפי. ל"ל הכ"ר, ל) ל"ל ויוסבו. ל"ק, מ) [ויקרא כג.], נ) ויקרא כב, ס) [ל"ל שאתם יושבים], ע) [לולי ל"ל לף נתון לתרן], פ) [ל"ל קלירסם, ויקרא כג.], צ) שמות ט., ק) ל"ל פביב לשותיה. ל"ק, ר) ל"ל שתרנים, ש) ל"ל ותמרי. נמי. ל"ק, ת) וכוס כמס' ב"מ נח. דהו תיריון זה ולא בגירה לפי מהמשלקר אמור דבגירה תולה בקלירה היא ובעיות אמור כה כה ב"ש. א) ל"ל מבדי מגירה בכלל קלירה היא בגירה דמשנ החמנא פי. ל"ק, ל"ק, ב) [ב"ק פוס' יומות קבב. ד"ה של יומוס כ"מ נח. ד"ה לשמור וכוס' סוכה לט: ד"ה כד"א].

תורה אור השלם

1. דבר אל בני ישראל ואמרת אלהם כי תבאו אל הארץ אשר אני נתן לכם וקצרתם את קצירה והבאתם את עמר ראשית קצירכם אל הכהן:
ויקרא כג י
2. והיתה שבת הארץ לכם לאכלה לך ולעבדך ולאמתך ולשכירך ולתושבך הגרים עמך:
ויקרא כה ו
3. ולחם וקלי וכרמל לא תאכלו עד עצם היום הזה עד הביאכם את קרבן אלהיכם חקת עולם לדרתיכם בכל משבתיכם: ויקרא כג יד
4. ואם הקריב מנחת בכורים ליי אביב קלוי באש גרש כרמל הקריב את מנחת בכוריו:
ויקרא ב יד
5. והמשחה והשערה נטתה כי השערה אביב והפשתה נגעלו:
שמות ט לא

מוסף רש"י

שומרי ספיחים. של שערין לגזר מנחת העומר, לא של חטין לגזיר שהי כלום ב"מ קיט. . אין מביאין ביכורים חרן מדי מינים. בביכורים כתיב אשר תביא מארצך ודרשינן ממנות (דף פד.) נאמר כאן תביא ונאמר להלן פרק חטה ושעורה וגו' כל דאמר חטה ושעורה אינו מביא בכורים אלא מן המקום שנתברכו בו שבעת המינים דכתיב ארץ חטה ושעורה גפן ותאנה ורמון ארץ זית שמן ודבש. -פסחים נג .

רבינו גרשום

אבל בארץ לא פליגי. דצריך ולא מחוצה לארץ: דמשבותיכם כתיב ולחם וקלי וכרמל לא תאכלו בכל מקום שאתם יושבים משמע. וכי תבואו לא מסעיט ליה לתיבה לארץ אלא ומי בראה היא כלומר דאחר שתיכנסו אפי' בחוצה לארץ אסור חדש קודם הקרבה העומר וכיון דמדאורייתא אסור חדש בחוצה לארץ אקרובי נמי מקרבינן עומר מחוצה לארץ: נוטלין שכרן מתרומת הלשכה. מתבואה שנלקטה לכל התבואות) [שגדלו אשתקד]: בעינא תבואה שבשעת לקיטתה הויא כרמל דף ומלא: וליתי מכרמל דאשתקד. מתבואה של אשתקד שנלקטה בשהיא כרמל: בעינא כרמל בשעת הקרבה וליכא. איתמר ר' יוחנן אמר משום הכי אין מביאין מכרמל דאשתקד משום דבעינן כרמל תקריב. ר' אלעזר אמר משום דראשית לקיירה אמרה תורה בשעת הבאה ליהוי ראשית לקיירה ואי מביא מראשתקד לא יביא בראשית הקציר שכבר נקצר הכל וסוף קציר שנה שעברה הוא בשעת הבאה: אלמא משום בכורים הוא והיינו כר' אלעזר דאמר ראשית קציר ותיובתא לר' יוחנן דאמר משום כרמל דכרמל יכול להיות מראשתקד:

אכל בארץ לא פליגי. דצריך להביא מן החדש ולא מן מותר לאחר: **ומה אני מקיים וכי תבואו.** דמשמע דאין כח אלא מן האחרון: **קודם לעומר אסור דאורייתא דהא דכתיב** (ויקרא כג.) **ולחם וקלי וכרמל לא תאכלו** ס) נוהג אפי' בחוצה לארץ: [ז] י) **דמושבותיכם.** דכתיב בהבאת קרא כל מקום שאתם יושבים משמע וכי מבואה לא ממעט חוצה לארץ אלא הוא לומר אלא נתמיטו בעומר אלא לאחר שבאו לארץ אבל לאחר שבאו לארץ אסור [ח] מדם קודם הקרבת העומר כ) וכיון דמדאורייתא אסור ל) דגיהנם אסור מדם בחוצה לארץ ה"נ אקרובי מקרבינן עומר מחוצה לארץ: **נוטלין שכרן מתרומת הלשכה.** לפי שהם הפקר וצרין לשומרן מפני המיה ומפני העניים שלא יגלקטוהו קודם לעומר כדי שיהא העומר בא מהם: **ולאכלה ולא לשריפה.** והיכי מקרבינן קומץ לשורפו על גבי המזבח: **רחמנא אמר.** כעומר לדורותיכם: **ואם אמרת מיבטל.** שאם אינו מביא של שביעית נמצא עומר בטל: **לייתי מדאשתקד.** שעורים שנגלו אשתקד: **בעינן כרמל.** שתהא כרמל רך לגלות בשעת קצירה: **ולייתי מכרמל דאשתקד.** מתבואה שנקלרה אשתקד כשהיא כרמל: **איתמר רבי יוחנן אמר.** משום הכי אין מביאים מתבואה ישנה משום דבעינן כרמל תקריב: **רבי אלעזר אמר.** משום דראשית קצירכם אמר רחמנא פ) דבשעת הבאה ליהוי ראשית קציר ב) דהאי תבואה ואי מייתי משל אשתקד אינו מביא מראשית קציר שנה שעברה הוא בשעת הבאה: **אלמא משום בכורים הוא.** דנעו' שיהו בכורים בקציר והייט כר' אלעזר דאמר ראשית קצירכם ותיובתא דר' יוחנן דאמר כרמל תקריב דמשמע שיהא להקריב כרמל אע"פ שאינו בכורים.

רש"י כת"י

וקח סכר [חדש כתון] לארן מדאורייתא. [לאסור קודם] לעומר דאוריי': **וממושבותיכם.** דכתיב בהאי קרא ז) ולחם וקלי וכרמל לא תאכלו וגו': **כל מקום יושבים ס) משמע וכי תבואו אל הארן.** משום דדרשינן לאתויי אף בארן ישראל פ) משתבאו אל הארן דיקא אתם מייבים בהבאת עומר מ"מ משמע דמדאורייתא חדש בחו"ל אסור: **אקרובי נמי מקרבינן.** מינה כמו [מלא"ן]: **שומרי ספיחין.** של שעורין [לגזר] העומר אלא [ולקטין העניים] **ולאכלה.** ויהיה שנת [הארן] לכם לאכלה: **[ולא] לשריפה.** [ז]והיכן מביאין עומר לשרוף את הקומץ: **כרמל תקריב.** רך בשעת הקרבתן: **ר' אלעזר [אומר].** הייט עומשל לאין מביאין מדאשתקד דכתיב ראשית [קצירך ס)] בשעת הבאתה תתחלת קצירה אותה תבואה כאה ממנה: **[ולא] סוף.** ואי מייתי מאשתקד הוי שעת הבאה קצירה דתבואה לאשתקד להיות ממנה: **אביב.** כי השעורה אביב ל): **יחיד מביא תוכאו מן החיטין.** מנחת חוטא: **וחובבו מן השעורין.** מנחת קנאות: **לכור מביא תוכאו מן החיטין.** שתי הלחם: **אלמא.** דשעמת דשתי הלחם משום בכורים הוי דבכורים בעינא והייט לעומר דהא כתיב כיה נמי בכורים והייט כר' אלעזר דאמר ראשית קצירכם ותיובתא דר' יוחנן דאמר משום כרמל דכרמל יכול להיות מראשתקד:

אבל בארץ לא פליגי דעומר ושתי הלחם מארץ אין מחוצה לארץ לא כמאן דלא כי האי תנא דתניא [ט] ר' יוסי בר רבי יהודה אומר עומר בא מחוצה לארץ ומה אני מקיים [י] כי תבאו אל הארץ שלא נתחייבו בעומר קודם שנכנסו לארץ [כ] וקסבר חדש בחוצה לארץ דאורייתא היא [ל] דכתיב ממושבותיכם [מ] כל מקום שאתם יושבין משמע וכי תבאו זמן ביאה היא וכיון דאורייתא היא אקרובי נמי [נ] מקריבין [ס] תנן התם [א] שומרי ספיחין בשביעית נוטלין שכרן מתרומת הלשכה רמי ליה רמי בר חמא לרב חסדא [ד] תנן שומרי ספיחין בשביעית נוטלין שכרן מתרומת הלשכה ורמינהו [ה] [2] לאכלה ולא לשריפה א"ל רחמנא אמר לך [3] לדורותיכם ואת אמרת תיבטל אמר ליה ומי קאמינא אנא תיבטל לייתי מדאשתקד בעינא כרמל וליכא ולייתי מכרמל דאשתקד אמר קרא [4] כרמל תקריב בעינא כרמל בשעת הקרבה וליכא איתמר רבי יוחנן אמר כרמל תקריב ר' אלעזר אומר ראשית קצירך [ו] ראשית קצירך ולא סוף קצירך מותיב רבה [4] ואם תקריב מנחת בכורים [ז] במנחת העומר הכתוב מדבר מהיכן היא באה מן [2] השעורים אתה אומר מן השעורים או אינו אלא מן החיטין רבי אליעזר אומר נאמר [5] אביב במצרים ונאמר [4] אביב לדורות מה [ח] אביב האמור במצרים שעורים אף אביב האמור לדורות אינו בא אלא מן השעורים רבי עקיבא אומר מצינו יחיד שמביא חובתו מן החיטין ומביא חובתו מן השעורין [ט] ואף ציבור מביא חובתו מן החיטין ומביא חובתו מן השעורין אם אתה אומר [י] מן החיטין לא מצינו ציבור שמביא חובתו מן השעורין ד"א אם אתה אומר עומר בא מן החיטין אין שתי הלחם ביכורים אלמא משום ביכורים הוא תיובתא תנן התם [כ] [2] אין מביאין ביכורים חוץ משבעת המינין [ל] ולא מתמרים

שומרי ספיחים בשביעית. וא"ת היאך עומר כא מן המשומר הא בעינן (יחזקאל מה) ממשקה ישראל ונסוף יבמות (דף קכב. ושם) מוכח דאסור גבי עובד כוכבים שהיה מוכר פירות בשוק ואמר פירות אלו של ערלה הן של עזקה הן של נטע רבעי הן לא אמר כלום ופי' בקונטר' בשם רבותיו של עלה הן פירות נטיעות הן וישנן משומרים מפירות אילן זקן של עזקה הן מפרדס מעוקר וגדר לו (ק) סביב והיא שנת שביעית לא אמר כלום לאוסרם על כך אלא הלך אחר הרוב שזה משקר ולהשניה מקחו מתכוין וכן בנטע רבעי להודיע שפירות נטיעה הן והקשה בקונטר' מה איסור יש כאן אם עבר זמן הביעור לא שנא מן המשומר ולא שנא מן המופקר אסורין וקודם הזמן אלו ואלו מותרין ופי' דהאי עזקה שם עיר שנא"י כדכתיב (יהושע י) ויכם עד עזקה ופירותיה משומרים ואם היה עובד כוכבים זה כמוה לארן ומשנא לאמר מעזקה הנאתים אין מושמין ומשנא אמת בדברי ושמא לא נתעשרו וישראל מכרם לו אלא להשניה מקחו אומר כן ובערוך פירש של עזקה פירות שביעית שנתרשו בשביעית כלומר לא תהא קבור שנשדה בור גדלו אלא נחרב יפה ונעזק כמו (ישעיה ה) ויעזקהו וכן עוזק מתחתון של זיתים לקמן (דף פה:) פי' חופר ומשליך אבנים ועל ויעזקהו דקרא פירש דיש מפרסין הסניבו גדר כטבעת ה) תרגום עזקה וכיבו תם מקיים פירוש רבותיו דעזקה לשון גדר כמו ויעזקהו ויסקלהו וכן בית יעזק היתה נקראת דתנן בר"ה (דף כג:) ובתוספתא (פ"ה דדמאי) נמי גרסינן עזק כלומר פירות משומרים ואסורין בשביעית כדדרשינן בתורת כהנים את עבני מזיבח לא תבצור מן המשומר אי אתה בוצר אבל אתה בוצר מן המופקר ו) ואמרינן בפרק לולב הגזול (סוכה לט:) בתה דברים אמורים בלוקח מן המופקר אבל בלוקח מן המשומר אפילו בכמלי מיסר אסור ובקונטר' פירש שם כיון דמשוד לשמור משוד להניח דמים לאחר הביעור וקשה לפי' דאם הוא משוד אפי' מן המופקר נמי ועוד קתני התם הפיגם והמיבוזין כולם נלקחין מכל אדם בשביעית לפי אין כיולא בהן נשמר ואי טעמא משום דמשוד להניח דמים אחר הביעור אפי' הני נמי אלא ודאי משומר אסור בהכילה וא"כ היכי שריא הכא להביא עומר מספיחים המשומרים הא בעינן ממשקה ישראל מן המופר ליפראל ואין לומר משום דכתיב לדורותיכם דבסמוך דהא יכול להביא מן המופקר ז) ויש לומר דמדאורייתא בעינא בוזקא אסור אבל בהכילה שרי דקרא בתורת כהנים בעבירה מיירי ובהכילה ובפרק קמא דמועד קטן (דף ג.) נמי אמרינן ח) מכדי זמירה תולדה דזריעה היא זמירה דכתב רחמנא למה לי [1] ועוד יש לפרש דשומרי ספיחים דהכא לא היו מועטים כי אדם מליקח אבל היו מודיעין להן והם פורסין מלליהן אי נמי קירוך ונזירך אמר רחמנא דיהך אין ולא של הקדש ומהאי טעמא שרי קצירה אי נמי קצירה שרי משום דכתיב לדורותיכם דהא אפי' שבת דמי לר' אלעזר בר' שמעון דסוף פרק ר' ישמעאל (לעיל עב.) וא"ת ולר"ע דאמר (פסחים דף נא:) ספיחין אסורין הא בעינן ממשקה ישראל לאו פירכא היא דבאמר שנים נמי לאו ממשקה ישראל הוא ושריה רחמנא דאמרי' בפ"ק (לעיל ה:) משום דמלאותה בכך אפי' בשביעית נמי לר"ע הכי מלאותה בכך ט) : **רחמנא אמר לדורותיכם ואת אמרת תיבטל.** הקשה רביעו מה דאמרינן בסוף פ' קמא דבכורות (דף יב: ושם) בהמת שביעית פטורה מן הבכורה לאכלה אמר רחמנא ולא לשריפה ופריך מהאוכל מעיסת שביעית שלא הורמה חלתה חייב מיתה אמאי כיון דאילו מיטמיא בת שריפה היא ורחמנא אמר לאכלה ולא לשריפה ומשני שאני התם דכתיב לדורותיכם ופריך ויגמר מיניה ומשני הכא מעיקרא לאכילה הכא מעיקרא לשריפה והשתא אמאי נילף ממנה העומר דמעיקרא לשריפה ט"ל מה לעומר שכן ליבור ודוחה שבת וטומאה ועוד שאני עומר דמצוה בכך ולא מיקיימא מצוה אלא בכל שביעית יא) ויעמא נמי שאי הלחם הבאות בפני עצמן בשביעית למאן דאמר דלשריפה קתניין בפרק המלכת (לעיל דף מו:): **בעינא כרמל וליכא.** דבכורים בעינן וה"ה לעומר דהא בכורים נמי כתיב כיה והייטו כר"ש וקשה לרבי יוחנן כך פירש בקונטרס וגרלה דלתרוייהו פריך דהא רבי אלעזר [2] פירש טעמא משום דכתיב ראשית קצירך ולא סוף קצירך ואם תאמר ומאי טעמא הוי מיוכחא לימא דחד למצוה וחד לעבוד ויש לומר דתרי בכורים כתיב: שכח

עין משפט נר מצוה

ו א מיי' פ"ז מהלכות שקלים הלכה ה:
ז ב מיי' פ"ז מהלכות תמידין ומוספין הל' יא:
ח ג מיי' פ"ב מהל' כסרים הל' כ:
ט ד מיי' שם הלכה ג:

שיטה מקובצת

א) ר' יוסי בר רבי יהודה אומר עומר בא מחו"ל. גליון כתב ר"י בתשובה דבתבואה הנשרשת לאחר העומר כמו לאחר שיבה עשר אפורה מן התורה לקוראה דחו"ל הוי שפיר מקום שאתה מביא דקי"ל כר' יוסי בר' יהודה וכרבנן דבי רב אשי דאמרי' לעיל בפ' ר' ישמעאל דלא אכלי עד עפרא דס"ספר דסברי חדש דחו"ל דאורייתא אסנם (מותר לקוצרו ולהביאו לבית דע"ג) כהב דמותר להערים למכור לעובד כוכבים עד לאחר קצירה ואז מוחר אח"כ אף להכניסם לבית [דאע"ג] דאין נודשין של בית העמקים היינו טעמא דהתם אין הפסד להמתין בנדיים עד לאחר העומר אבל הכא אם יהוי שם כל יומות החודש יפסיד הכל והרוים מפרש דלרבי יוסי נמי שרי לקצור בחו"ל דהא דאמרינן ממקום שאתה מביא א' אתה קוצר [הא] אמרינן בקרושין דהוי כצוה התלויה בארץ ונפקא לן מקרא בקרושין דמצוה התלויה בארץ אינה נוהגת אלא בארץ הא איסור אכילת חדש בחו"ל נפקא לן ממושבותיכם דכתיב גבי אכילה ולחם וקלי וכרמל לא תאכלו בכל מושבותיכם עד עצם היום הזה בכל מקום שאתם יושבים וגבי קצירה לא כתיב ממושבותיכם. ג) תיבת דבתיב נמחק: ד) נמי מקרבינן: ה) רמי ליה רמי ב"מ לר"ח לאכלה ולא לשריפה א"ל רחמנא אמר לדורותיכם ואת וכו' ותשאר נמחק: ו) השעורין וצבור מביא חובתו מן החיטין מה יהיו כביא חובתו מן החיטין ומביא חובתו מן השעורין אף צבור שמביא חובתו מן החיטין מביא כו': ז) אומר עומר בא: ח) ומשומשותיכם: ט) אסור אפילו בחו"ל חדש: י) קציר הא' ארץ ד' נמחק: יא) למה לי דעבד ר"ל כי (עבדי) [השומרים] היו מודיעים לעם (שהיו) [שהם] של (שביעית) [הקדש] ומתוך כך היו בדילין מליקח ממנה אבל לא היו מוחים בידם למי שהיה רוצה ליקח וכה"ג לא הי' משומר עוד ר"ל דדוקא עגבי גזירך אבל לא של הקדש דשל הקדש מותר אפי' מן המשומר. תו"א: יא) שביעית דאי אפשר שלא יביאו עומר בכל שנה אבל בכור אפשר שלא יולד בכור לישראל בשביעית וכן חלה אפשר שלא יהיו לישראל עיסה (החייבת בחלה) בשביעית תימה (גילון א) משתי הלחם כו' [אא"ה לפי' צריך למחוק מדברי ההוס' וניחא נמי שהי' עכ"ת.] יב) [ר"ש ור"א] ורי"ש נמי. לאו מבכורים קא דריש אלא מכרמל ואי"ת ומ"ש וכו' ר"ל דתרי קראי כתיב [ואם] תקריב מנחת בכורים וכתיב (וכי תקריב מנחת בכורים) תקריב את מנחת ביכורך) חד לסעות וחד לעכב. תו"א:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com